

Gnr. 124 bnr. 180 mfl., Haugatun sykehjem
Plan-ID: 72040000 Saksnr. PLAN-2025/16947

Forenklet kulturminnedokumentasjon

Oppdrag: D0750-Haugatun sykehjem
Utarbeidet av: Arkitektgruppen Cubus

Dato: 04.06.2026

1. Innledning

Denne forenklete kulturminnedokumentasjonen er utarbeidet i forbindelse med detaljreguleringsplan for Haugatun sykehjem (Plan-ID: 72040000). Planen tilrettelegger for etablering av et nytt sykehjem, og forutsetter at eksisterende bygg rives.

De senere årene er det utarbeidet en rekke kulturminnefaglige vurderinger som inkluderer planområdet på Haugatun. Samlet gir disse et svært godt kunnskapsgrunnlag om kulturminneverdiene i området. I samråd med Byantikvaren i Bergen, er det derfor valgt å i stor grad sammenfatte informasjon fra foreliggende kunnskapsgrunnlag, heller enn å utarbeide ny dokumentasjon.

Informasjon fra følgende rapporter er gjengitt i dette dokumentet:

Byantikvaren i Bergen (2019). *Kulturminnegrunnlag kommunedelplan kollektivsystem Bergen vest. Delstrekning Loddefjord. (Skriftserie: 2019-1).*

Byantikvaren i Bergen (2020). *Vernevurdering Haugatun kultursenter – tidl. Haugatun barneskole, Vadmyrveien 77 og 79 (Bnr. 124, bnr. 180,390)*

Norconsult (2019). *Kulturminnedokumentasjon Gnr 124 Bnr 180 Nytt sykehjem Frieda Fasners minne.*

Norconsult (2022). *Konsekvensutredning, DEL 2, Frieda Fasners Minne sykehjem.*

Norconsult (2025). *Konsekvensutredning for Loddefjordåsen. Områdereguleringsplan Loddefjordåsen, gnr. 124, bnr. 180 mfl.*

2. Beskrivelse av områdets historie

Planområdet ligger øverst på Loddefjordåsen, nordvest for bydelssenteret i Loddefjord. Rundt planområdet ligger boliger og flere offentlige funksjoner, som skoler, barnehager, sykehjem og omsorgsboliger.

Planområde grenser mot Loddefjord kirke og menighetshus i nord, mot skog-/grøntområde og Sandgotna borettslag i sør, fylkesvei Vadmyrveien i vest og grøntområde i forlengelsen av utbyggingsområde for nytt Loddefjordåsen behandlingssenter i øst.

Figur 1: Planområde markert på ortofoto

Loddefjord ligger i Bergen vest og er en del av Laksevåg bydel. Gården Loddefjord (gnr. 123) lå i dalføret vest for Lyderhorn, om lag der Lyderhorn borettslag ligger i dag (øst for planområdet). På slutten av 1700-tallet ble Loddefjord gård med flere, overtatt av familien Fasmer og delt opp i mindre bruk. Fram til den store boligutbyggingen i etterkrigstiden, der Fasmer-familien var en stor aktør, var området i stor grad preget av utmark og spredt boligbebyggelse. Selv om store deler i dag er bygget ned, kan rester av det opprinnelige jordbrukslandskapet fornemmes via de åpne markene omkring Loddefjord kirke.

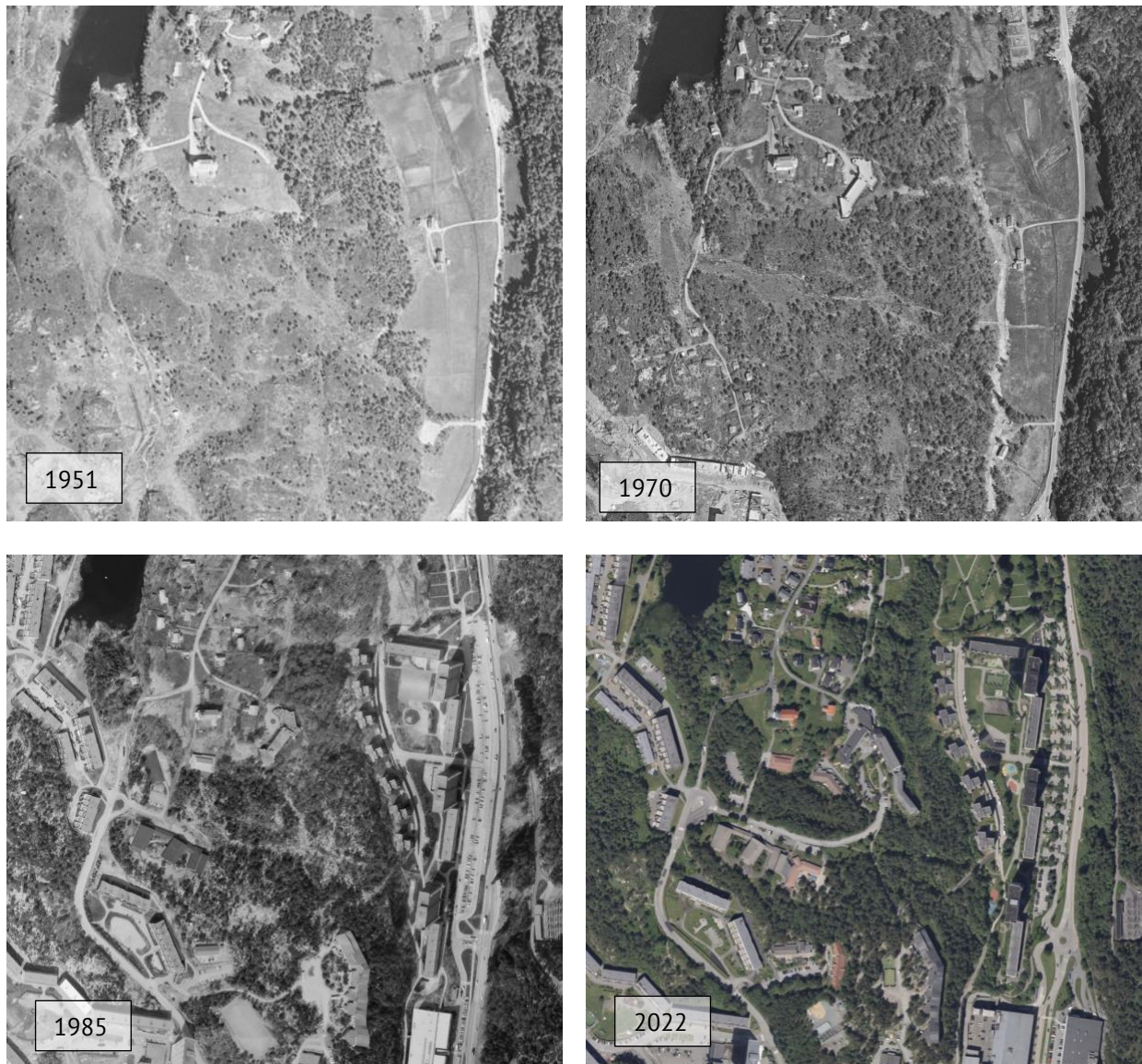

Figur 2: Rektangelkart fra 1856-60 viser gårder og topografien i Loddefjord. Omtrentlig plassering av Haugatun markert med hvit, stiplet linje.

Figur 3: Kart Søndre Bergenhus amt (1790)

Drabantbyen Loddefjord ble opprettet som følge av stort boligbehov i etterkrigstiden og som følge av utbygging av marinebasen Håkonsvern mellom 1954 og 1962. Gjennom årene 1967-1975 ble det bygget hele 2600 leiligheter etter modernistiske prinsipper i Loddefjorddalen, fordelt på terrasseblokker, lavblokker og høyblokker på opptil fjorten etasjer.

Figur 4: Flyfotoene viser den store utviklingen etter 1950.

Som følge av den store boligproduksjonen, økte også behovet for offentlige funksjoner som skole, barnehage og sykehjem. Loddefjord skole, Sandgotna skole og Frieda Fasmers minne sykehjem er eksempler på dette.

Bydelssenteret Loddefjord Torg, i dag Vestkanten, ble etablert i 1972.

3. Kulturminneverdier i og rundt planområdet

Kulturminneverdiene i og rundt planområdet er beskrevet og vurdert i en rekke kulturfaglige utredninger senere år. Under gis et kort ekstrakt av informasjon fra disse, som er vurdert å ha særlig relevans for planarbeidet for Haugatun sykehjem. Det vises til den enkelte rapport for ytterligere informasjon.

3.1 Kulturminnegrunnlag - Kommunedelplan kollektivsystem Bergen vest. Delstrekning Loddefjord (Byantikvaren i Bergen, 2019)

Dokumentet er utarbeidet av Byantikvaren i Bergen på oppdrag fra plan- og bygningsetaten i Bergen i forbindelse med planarbeid for kollektivsystem Bergen vest. Undersøkellesområdet omfatter de sentrale delene av Loddefjord, hvor planområdet for Haugatun sykehjem utgjør en mindre del. Selve Haugatun er kort omtalt i dokumentet, sammen med andre offentlige institusjonsbygg på Loddefjordåsen (se punkt 3.4 for nærmere beskrivelse), men er ikke fremhevet under oppsummering av verneverdier.

Dokumentet sammenfatter overordnede verneverdier og gir anbefalinger til hvordan disse bør følges opp videre. Relevante elementer for planarbeidet på Haugatun er kort oppsummert under.

Drabantbyen

Loddefjord fremstår i dag som en helhetlig modernistisk drabantby med et tydelig historisk særpreg fra vår nære fortid, med flere gode bokvaliteter. Det fremheves som viktig at et utvalg av boliger og fellesbygninger med tidstypiske arkitektoniske særtrekk bevares, og at de historiefortellende hovedstrukturene i bebyggelsen søkes ivarettatt. Videre bør grøntstrukturer og gangforbindelsene i bomiljøene forsterkes og videreutvikles.

Loddefjord kirke og kirkegård

Loddefjord kirke er listeført¹ og har høy verneverdi. Kirkebygningens plassering i et åpent grønt landskapsrom, og sammenhengen med tiliggende kirkegård har høy miljøverdi og må bevares.

Eldre kulturlandskap

Landskapsrommet rundt Loddefjord kirke representerer landbrukshistoriske elementer og har således lokal verneverdi.

Krigsminner, historiske veifar og arkeologiske minner som er trukket frem i dokumentet, vurderes å ligge utenfor influensområdet til planarbeidet på Haugatun, og omtales derfor ikke nærmere her.

3.2 Kulturminnedokumentasjon Gnr 124 Bnr 180 Nytt sykehjem Frieda Fasmers minne (Norconsult, 2019)

Kulturminnedokumentasjonen er utarbeidet av Norconsult AS i 2019, som del av reguleringsplan for nytt Frieda Fasmers Minne sykehjem (nå Loddefjordåsen behandlingssenter). Haugatun inngår i undersøkelsesområdet, og er kort nevnt i dokumentet, men ikke fremhevet som objekt med verneverdi. Loddefjord skole, Loddefjord kirke og Frieda Fasmers sykehjem er derimot trukket fram. Disse er nærmere omtalt under punkt 3.4.

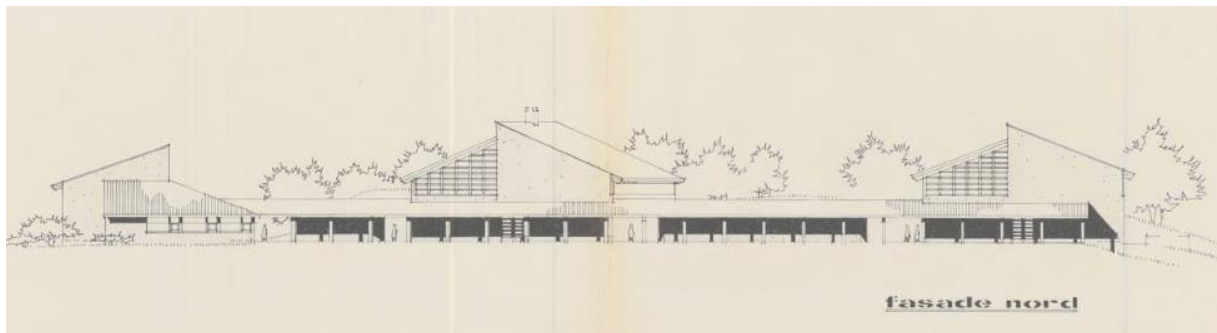
3.3 Verne vurdering Haugatun kultursenter – tidl. Haugatun barneskole (Byantikvaren i Bergen, 2020)

Dokumentet er utarbeidet av Byantikvaren i Bergen i 2020, og gir en beskrivelse og verne vurdering av bebyggelsen på Haugatun. Rapporten er vedlagt i sin helhet sist i dette dokumentet (vedlegg 1).

¹ At en kirke er listeført, innebærer at den er definert som verneverdig og har nasjonal verdi. Det betyr at de skal behandles med like stor respekt som fredete kirker.

Kort oppsummert består Haugatun av to deler, oppført på om lag samme tid. Vadmyrveien 77 er et teglbygg tegnet av arkitekter Peder A. Risterud, opprinnelig oppført som barneskole i 1980. Skolen ble lagt ned i 1989 og har i etterkant av dette hatt ulike bruk, blant annet som kulturhus. Vadmyrveien 77 vurderes til middels verneverdi i rapporten, og som egnet for transformasjon og bruksendring.

Vadmyrveien 79 (Haugatun barnehage) er et trebygg tegnet av Arkiton AS i 1990, med tilbygg fra 2006. Bygget vurderes å ha liten verneverdi.

Figur 5: Haugatun (kilde: Byggesaksarkivet, Bergen kommune)

3.4 Konsekvensutredning for Loddefjordåsen. Områdereguleringsplan Loddefjordåsen, gnr. 124, bnr. 180 mfl. (Norconsult, 2025)

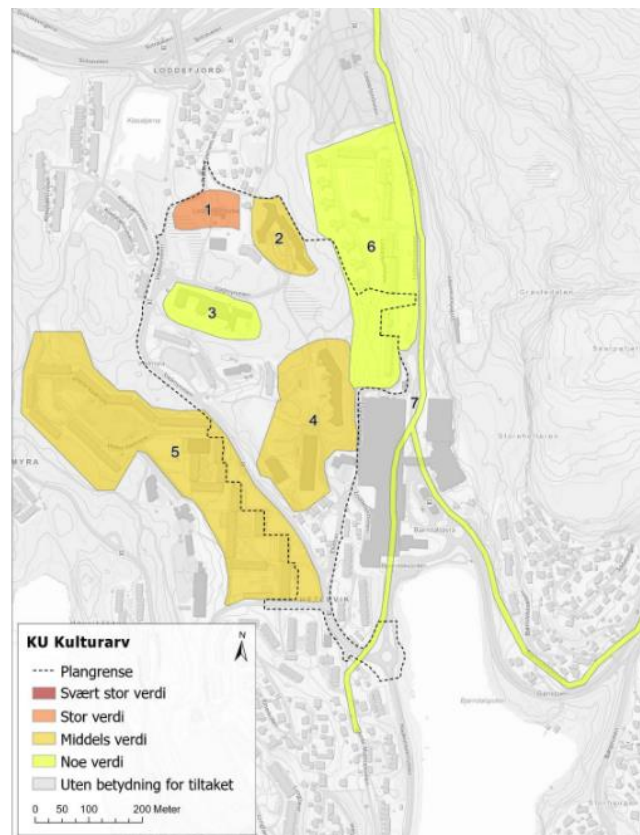
Konsekvensutredningen er utarbeidet av Norconsult AS i forbindelse med områdeplan for Loddefjordåsen, der planområdet for Haugatun sykehjem i sin helhet inngår.

KU-en inkluderer en vurdering av de kulturhistoriske verdiene i og rundt planområdet. Av disse vurderes delområdene 1-4 i Figur 6 som relevante for planarbeidet for Haugatun. Under gis en kort beskrivelse av delområdene, samt verddivurdering fra konsekvensutredningen - som er utført etter metodikk angitt i miljødirektoratets håndbok «Konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941».

Loddefjord kirke (delområde 1)

Like nord for planområdet ligger Loddefjord kirke, som ble innviet i 1926. Kirken er tegnet av Bergensarkitekten Ole Landmark, og er oppført som listeført kirke i Riksantikvarens kulturminne-database.

Bygningen er oppført med hvitpusset tegl på kraftig gråsteinfundament, er enskipet, og har et kobberteppet tårn delvis trukket inn i skipet.

Figur 6: Verdikart fra KU Loddefjordåsen

Kirken ligger omgitt av grønt, med kupert landskap i et definert landskapsrom, og bygg og landskap inngår i et helhetlig kulturmiljø. Kirken og parken som omkranser den, samt gravlunden med kapell må sees på som en helhet og er viktige identitetsbærende elementer i Loddefjord.

I konsekvensutredningen er Loddefjord kirke, med parkanlegg og gravlund, vurdert til *stor verdi*.

Figur 7: Loddefjord kirke. (Foto: Byantikvaren 2019 og 2026)

Frieda Fasmers Minne (delområde 2)

Frieda Fasmers Minne sykehjem ble tegnet av Kåre Frølich i 1970 og fikk nytt tilbygg av Cubus v/Bertram D. Brochmann i 1996.

I konsekvensutredninger er bygget vurdert til *middels verdi*.

Figur 8: Frieda Fasmers minne sykehjem. Foto: Norconsult 2018.

Haugatun (delområde 3)

Haugatun er nærmere beskrevet under punkt 3.3 og i vedlegg 1.

I KU for Loddefjordåsen er Haugatun beskrevet som et eksempel på skolearkitektur fra 1980-tallet. Bygget beskrives som et nyere tids kulturminne med visse arkitektoniske kvaliteter, og er vurdert å ha *noe verdi*.

Loddefjord skole (del av delområde 4)

Loddefjord skolen ble bygget i 1973. Skolen er tegnet av arkitektgruppen CUBUS, og ble tildelt Houens diplom for god arkitektur i 1988. I Byantikvaren i Bergen sin kulturhistoriske rapport *Kommunale skoler i Bergen: Kulturhistorisk rapport om skolebygg fra 1724 til 1979*, er skolen vurdert til å ha svært høy arkitektonisk verdi, som et tidlig og godt eksempel på organisk arkitektur, tilpasset både brukere og terreng med irregulær plan og varierte takformer. Videre vurderes skolen å ha høy skolehistorisk verdi som pionerprosjekt for den åpne skolen i 1970-årene, og svært høy verneverdi. I KU-en vurderes Loddefjord skole å ha lokal/regional verdi som kulturminne og til *middels verdi*.

Loddefjord skole er foreslått regulert med hensynssone kulturmiljø i planforslag områdeplan for Loddefjordåsen.

Figur 9: Loddefjord skole er tilpasset terrenget med organisk hovedform, ulike nivåer inne og irregulær takform (Kilde: kulturhistorisk rapport om skolebygg i Bergen, Byantikvaren 2013)

4. Virkningsvurderinger

Planforslaget for Haugatun legger til rette for at eksisterende Haugatun bydelshus og barnehage rives. Dette er også lagt til grunn i konsekvensutredningene som er utarbeidet for hhv. områdeplan for Loddefjordåsen og detaljregulering av Frieda Fasmers minne (Loddefjordåsen behandlingssenter). Selv om tiltakene som er lagt til grunn i konsekvensutredningene er konkretisert videre i planforslag for Haugatun, er de prinsipielle vurderingene likevel overførbare, og oppsummeres derfor kort under.

For virkningsvurdering av selve planforslaget, vises det til planbeskrivelsen.

4.1 Virkningsvurdering KU kulturarv områdeplan Loddefjordåsen (Norconsult, 2025)

Påvirkning og konsekvens for riving og nybygg, for både delområdet Haugatun og omkringliggende kulturmiljø, er vurdert i tråd med miljødirektoratets håndbok «Konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941». Siden Haugatun rives, vurderes påvirkning for delområdet Haugatun som «sterkt forringet». Sammenstilt med verdivurderingen «*noe verdi*» (jf. punkt 3.4) gir dette konsekvensgraden «*noe konsekvens*» etter metodikken som er brukt. Riving og nybygg på Haugatun er ikke vurdert å gi påvirkning eller konsekvens for de øvrige delområdene som inngår i KU kulturarv.

Som avbøtende tiltak foreslås det at nytt sykehjem på Haugatun i størst mulig grad bør videreføre eksisterende utforming.

4.2 Virkningsvurdering KU DEL 2, Frieda Fasmers Minne sykehjem (Norconsult 2022)

Formålet med denne konsekvensutredningen var å belyse ulike plasseringer av nytt sykehjem på Loddefjordåsen. Haugatun er én av seks tomter som vurderes.

Samlet sett vurderes det i KU-en at utbygging av nytt sykehjem på Haugatun er det beste av de seks alternativene for tema kulturarv - med en samlet vurdering av påvirkning og konsekvens satt til «*noe negativ*». Etter en helhetsvurdering ble nabotomten, som nå er under utbygging, likevel foretrukket for etablering av Loddefjordåsen behandlingssenter.

5. Oppsummering

Planforslaget medfører riving av eksisterende bydelshus og barnehagebygg på Haugatun, som er vurdert å ha noe kulturhistorisk verdi i KU for Loddefjordåsen og middels verdi i Byantikvarens vernevurdering. I konsekvensutredning for Loddefjordåsen og Frieda Fasmers minne er dette vurdert å gi «*noe negativ konsekvens*» for delområde Haugatun i seg selv, men å i liten grad påvirke omkringliggende kulturminneverdier. Vurderingene i KU-ene vil være overførbare til planarbeidet for Haugatun sykehjem, forutsatt at utbyggingsvolum og utforming tilpasses omgivelsene, og dermed ikke avviker betydelig fra det som har ligget til grunn for konsekvensutredningene. I konsekvensutredning for Loddefjordåsen anbefales det at eksisterende byggs utforming i størst mulig grad videreføres i ny bebyggelse.

Planområdet ligger i direkte nærhet til Loddefjord kirke, som er listeført. Landskapsrommet rundt kirken har utover dette, også lokal verneverdi som landbrukshistoriske element. Å ivareta de opplevelsesmessige kvalitetene til kirken og landskapsrommet må tillegges vesentlig vekt i utforming av nytt sykehjem og tilknyttede tiltak som veg, fortau og parkering.

I kulturminnegrunnlag for kollektivsystem Bergen vest, fremheves grønnstruktur og gangforbindelser som elementer ved dagens drabantby som bør forsterkes og videreutvikles ved videre utbygging. Sammen med utbygging av Loddefjordåsen behandlingssenter, vil nytt sykehjem på Haugatun kunne påvirke forholdet mellom bebyggd og grønt areal på toppen av Loddefjordåsen. De grønne buffersonene mellom byggene bør, sammen med eksisterende stinett og gangforbindelser, videreføres og sikres formelt i planen. Terrenginngrep bør utføres skånsomt.

Vedlegg 1

Vernevrurdering

Haugatun kultursenter - tidl. Haugatun barneskole,
Vadmyrveien 77 og 79 (Bnr.124, bnr.180,390)

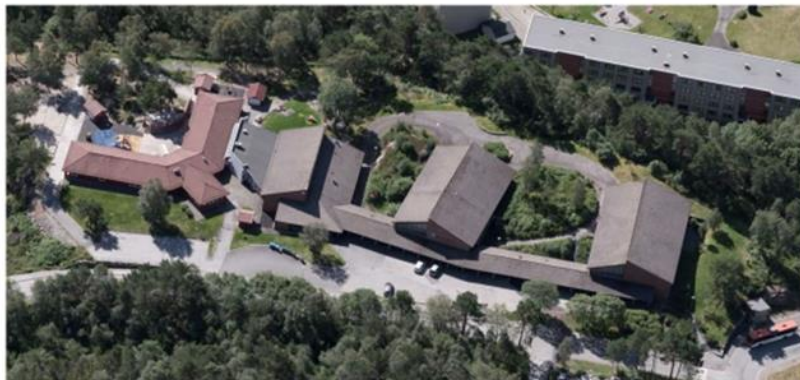
Vernevrurdering av Haugatun

Haugatun består av Vadmyrveien 77 og tilbygger i Vadmyrveien 79. Bygningene er oppført på nesten samme tid, som to frittstående bygninger. Senere har bygningene fått noen bruksendringer og nye tilbygg som kobler de sammen (figur 1).

Vadmyrveien 79 ble oppført i 1989, etter tegninger av arkitekt Peder A. Ristesund (figur 2). Teglsteinsbygningen ble opprinnelig oppført som barneskole i 1989, Haugatun Skole, men har senere hatt diverse bruksendringer som blant annet kulturhus. I dag huser bygningen fellesfunksjoner for Bergen kommune, deriblant Loddefjord Helsestasjon.

Arkitekt Peder A. Ristesund (1928 -) er opprinnelig fra Kvamsøya, men har bodd i Bergen store deler av sitt liv. Ristesund har tegnet særlig mange fellesskapsbygg, i form av kirker, kulturhus og skolebygninger, deriblant Skjold Kirke, Førde kulturhus, Haukedalen skole og Måløy ungdomsskole. Sistnevnte, Måløy ungdomsskole, ble tegnet på 1960-tallet og var da en av de største skolene på Vestlandet. Noe av særtrekkene til flere av arkitektens skolebygninger er måten bygningen blir plassert i terrenget, de rette linjene og ofte de horisontale vindusbåndene. Dette er arkitektoniske virkemidler som man finner igjen i Haugatun.

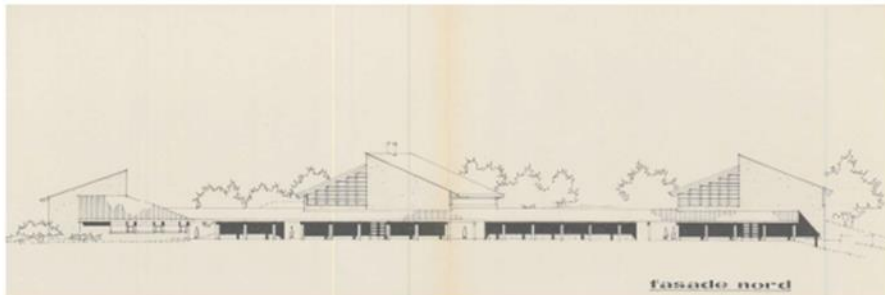
Vadmyrveien 79 er en teglsteinsbygning som består av tre høyere hovedvolumer på rekke, som er knyttet sammen av lave bygningsfløyer. Hovedvolumene er på 2,5 etasje, og har slakt saltak som er forskjøvet i forhold til hverandre. De lave bygningsfløyene har saltak, og går over en etasje, som videre kobler seg på hovedvolumene.

Figur 1: Haugatun sett fra fugleperspektiv i sør. Anlegget har hovedbygning fra 1989, og i 1990 ble barnehagen oppført. I 2006 ble disse to bygningskroppene koblet sammen med et tilbygg. (Kilde: Blomweb datert 16.08.2019)

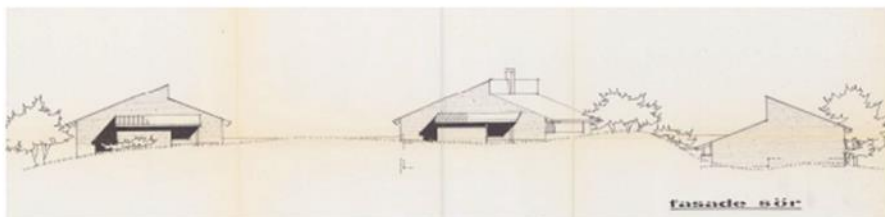
Vernevrurdering | 01.01.2019

1

Figur 2: Teglsteinsbygningen består av tre høyere hovedvolumer på rekke, som er knyttet sammen av lave bygningsfløyer. Tegningen viser fasaden mot nord. (Kilde: Byggesaksarkivet, Bergen kommune)

Bygningen er godt tilpasset terrenget, og det er tydelig at arkitekten har hatt et ønske om å bevare terrenget og landskapet der den tidligere skolen er oppført. De høyere hovedvolumene er plassert slik at de eksisterende landskapsformasjoner i form av koller er tatt vare på, og blir en del uteområdet til anlegget (figur 3). Videre trapper bygningsmassen seg ned mot øst, og ligger derfor svært naturlig i terrenget. De lavere fløyene som kobler sammen de høyere bygningene, inneholder nødvendige funksjoner som boder og toaletter, og lager en inngangsportal som følgelig skaper et skjermet uteområde.

Figur 3: Teglsteinsbygningen ligger naturlig i terrenget, og hovedvolumene trapper seg ned mot øst. Tegningen viser fasaden mot sør. (Kilde: Byggesaksarkivet, Bergen kommune)

Bygningen er til dels inspirert av funksjonalismen, hvor vinduene i hovedvolumene danner et bånd i fasaden, og understreker det horisontale ved stilen (figur 4). Videre, er det i det midterste og vestliggende hovedvolumet plassert store rutete vinduer i trapperommene, som skaper fint lys, samtidig som man får utsikt mot Lyderhorn. Det er tydelig at det har vært et klart ønske om å åpne opp mot naturen og omgivelsene.

Figur 4: Hovedvolumets fasader
(Foto: Byantikvaren 2020)

Figur 5: Teglvegger i gangene
(Foto: Byantikvaren 2020)

Konstruksjonen i bygningen består av søyledekkkonstruksjon i betong. Taket er isolert tretak, med en sperrekonstruksjon i limtre (figur 6 og 7). Fasadene har murt forblending, med innslag av liggende trekledning i 1. etasje, der betongsøylene kommer til syne (figur 4). Innvendig er det brukt tegl i på flere av veggene, spesielt i gangareal. Også er her de bærende betongsøylene eksponert (figur 5).

Figur 6: Vindu i trapperom
(Foto: Byantikvaren 2020)

Figur 7: Innvendige teglvegger og eksponerte limtresperrer i taket.
(Foto: Byantikvaren 2020)

Etter bygningen ble oppført i 1989, har det blitt gjort mindre innvendige endringer. Anlegget fremstår i dag med opprinnelig hovedform og fasadeuttrykk (figur 8). Sett i sammenheng med historieformidling og særegenhet, har anlegget har kun en middels verneverdi. Likevel har bygningen gode arkitektoniske kvaliteter og en materialbruk som man flere ganger ikke tar seg råd til i dag, med blant annet tegl på utvendige og innvendige vegger, samt gode, romslige uteområder. I Bergen kommunes Kulturminnestrategi «Identitet med særpreg», vedtatt i Bergen Bystyre 19.06.2019, er det lagt vekt på gjenbruk og transformasjon. Byggemetoden

som er brukt i Vadmyren 77, gjør at anlegget har en robust bygningskropp, som vil kunne være godt egnet til transformasjon og fremtidig bruksendring, både utvendig og innvendig.

Figur 8: Teglsteinsbygningen ligger naturlig i terrenget, og hovedvolumene trapper seg ned mot sør. Tegningen viser fasaden mot sør. (Foto: Byantikvaren 2020)

Vadmyra 79 er en barnehage (Vadmyren Barnehage) som ble tegnet av arkitektkontoret Arkiton AS ved arkitekt Arne Abelsen i 1990. Trebygningen ble først oppført som et frittstående 1.etasjers bygg øst for Vadmyrveien 77. Trebygningens kropp er nokså smal og buer seg mot øst. Rundt alle bygningens sider er det liggende rød trekledning, med hvite vinduer og valmet tak med takstein.

I 2006 det det oppført 3 uteboder, samt et nytt påbygg til barnehagen (Vadmyrveien 79), som gjorde at barnehagen ble koblet på hovedbygningen (Vadmyrveien 77). I det nye tilbygget ble det etablert bedre løsninger for garderobe, lekeområder og administrativ virksomhet. Eksteriøret har samme uttrykk som resten av barnehagen, med rød, liggende trekledning. Taket er oppført med takbelegg, og tar opp elementer fra hovedbygningen ved å ha en skrå takvinkel.

Barnehagens fasadematerial og arkitektoniske uttrykk skiller seg fra teglsteinsbygningen, men en kan se at det med fargebruk og vindustype har blitt hentet visse elementer fra Vadmyrveien 77. Det er tydelig at intensjon har vært at barnehagen skal være en sekundær bygning arkitektonisk sett – en bygning som underretter seg teglbygningen. Barnehagen på Vadmyrveien 79 er et mye enklere bygg, med lite særegenhet, og har derfor liten verneverdi (figur 9).

Figur 9: Haugatun Barnehage ble oppført i 1990, og i 2006 fikk anlegget et påbygg som koblet barnehagen med Vadmyrveien 77. (Foto: Byantikvaren, 2020)

Anbefaling

Vadmyrveien 77 er en teglsteinssteinsbygning der det har blitt gjort gode, arkitektoniske valg sammen med en kvalitetsrik materialpalett. Anlegget fremstår i dag med opprinnelig hovedform og fasadeuttrykk. Summen av dette gir bygningen en tydelig arkitektonisk verdi og lokal verdi. Sett i sammenheng med historieformidling og særegenhet, har anlegget har kun en middels verneverdi. Byggemetoden som er brukt i Vadmyren 77, gjør at anlegget har en robust bygningskropp, som vil kunne være godt egnet til transformasjon og fremtidig bruksendring.

Vadmyrveien 79 er en trebygning, der intensjonen har vært at bygget skal være en sekundær bygning arkitektonisk sett – en bygning som underretter seg teglbygningen. Barnehagen på Vadmyrveien 77, er et bygg med lite særegenhet både arkitektonisk og historisk, og har derfor liten verneverdi.

Verne vurderingen ble utført i 2020 av arkitekt Ane Janzy Yde Aasen ved Byantikvaren ifm. planarbeid i Loddefjord. Kontrollert av fagleder Endre Steen Nilsen og fagleder Heming Hagen.

Vernevurdering | 01.01.2019

5